

AZ EU INTÉZMÉNYEINEK JÖVŐJÉRŐL

DÁMOSY DÓRA

A *Közép-Európai Egyetem* Popper termében 2010. október 29-30-án került megrendezésre a *Magyar Európa Társaság* szervezésében az első magyar elnökség témakörével foglalkozó: „*First Time Hungarian Presidency, First Time in a Trio*” című workshop.

A workshop második ülésnapjának témája az EU jövőjét és ezen belül a soros elnökség intézményének jövőjét vizsgálta *Deák András* moderátor vezetésével. A szekció előadói *Federigo Arentieri* (IT), a római *John Cabot University* politikatudomány professzora, *Piotr Kaczynski*, a CEPS kutatója, *Iván Gábor* Magyarország brüsszeli Állandó Képviselétének volt vezetője, valamint *Balázs Péter*, volt magyar külügyminiszter voltak.

A résztvevők előadásaikban a soros elnökség szerepének változását vizsgálták különböző aspektusokból, kitérve arra, hogy milyen változásokat hozott az Európai Unió döntéshozó mechanizmusára és ezen belül a soros elnöki pozíció hatáskörére a Lisszaboni szerződés hatályba lépése. Magyarország az első olyan triónak tagja, amely már a Lisszaboni Szerződés szellemében dolgozik a soros elnöki pozícióban, mindez pedig jelentős változásokat, feladat eltolódást és átrendeződést von maga után, mely folyamat jelenleg is zajlik. A résztvevők egybehangzó véleménye szerint az egyes intézményi szereplők pozíciói, egymással szembeni viszonya még képlékeny, éppen ezért az aktorok személyes ambícióitól, képességeitől is függ az intézményes viszonyrendszer végleges alakulása, azonban a látható pozícióvesztés elsősorban a soros elnöki pozíciót érinti.

Argentieri professzor a soros elnöki szerep betöltése során annak fontosságát emelte ki, hogy mennyire hiteles a soros elnökséget adó ország az aktuális ügyek képviselétének tekintetében, példaként Silvio Berlusconi olasz kormányfő szerepét idézve. A soros elnökséget adó ország legfőbb célja kell, hogy legyen, hogy korrekt, szakszerű és hiteles módon irányítsa a működés ráeső részét, a hitelességhez pedig szükséges a belső legitimitáció és állandóság megléte. A kiszámítható és stabil belpolitikai helyzet előfeltétele annak, hogy egy ország sikeresen teljesítse soros elnöki feladatait.

Piotr Kaczynski előadásában bemutatta, milyen alapvető változások történtek a Lisszaboni Szerződés értelmében, amely változások a soros elnöki szerepkört is befolyásolják. Az Európai Bizottság és a Tanács régi egyensúlyi viszonyába beékelődik az Európai Parlament új, egyre gazdagodó jogkörökkel, új egyensúlyi helyzetet teremtve. Negyedik, fontos aktorként az intézményrendszer új szereplője a Lisszaboni Szerződés értelmében az Európai Tanács és annak elnöke, aki – Magyarország szempontjából fontos kiemelni – személyesen vett át feladatokat a soros elnökséget adó ország kormányfőjétől és kormányától.

Az újonnan belépő Európai Tanács azonban nemcsak a soros elnökség rovására kapott jogköröket, de az Európai Unió Tanácsa is pozíciókat veszít a *Herman van Rompuy* vezette Európai Tanáccsal szemben. Az eddig háromszereplős képlet helyébe egy négy szereplős együttműködési modell lép, mely modellben olyan szereplők is fontos pozíciót kapnak, mint a Külügyi Főmegbízott, *Lady Ashton*; az Európai Polgári Kezdeményezés intézménye; és a soros elnöki pozíció. Az aktorok közötti együttműködés, ha lehet, még összetettebbé válik, és az előadó felteszi a kérdést, hogy a hatalmi viszonyok ilyen fokú átrendeződése során hova pozícionálhatja magát a soros elnökség intézménye?

A kialakult hatalmi négyzetben jól elkülöníthető a kormányközi (Tanács és Európai Tanács), valamint a kormányok fölötti együttműködések (Európai Parlament és a Bizottság) szintje, az előadó a Tanácsra és az Európai Tanácsra utalva „egy második kamara, egy felsőház” létrejöttéhez hasonlítja a kialakult helyzetet. Az Európai Parlament szerepe sokkal jelentősebb, mint eddig valaha volt, példaként hozható a franciaországi roma probléma kiélesedése, ahol az Európai Parlament volt az, aki felveti a problémát és utat nyit a Bizottságnak –egy tagállammal szemben-.

Mindezek alapján látható, hogy a hatalmi átrendeződések valójában tartanak jelenleg is, a soros elnökség pozícióját elsősorban az Európai Tanács rovására csorbította a Lisszaboni Szerződés. Az Európai Tanács elnöke és *Lady Ashton* elnöklik az Általános Ügyek Tanácsát és a külügyi tanácsi formációt, *Herman van Rompuy* pedig az Európai Tanács elnökeként képviseli az Európai Uniót olyan esetekben, ahol eddig a soros elnökséget adó ország kormányfője volt jelen. Mindez a soros elnökség munkáját teszi a közvélemény és a nemzetközi közösség számára észrevehetőbbé, ugyanakkor az elvégzendő operatív feladatok köre nem szűkült jelentősen. A soros elnökséget adó ország feladata tehát elsősorban az, hogy szakdiplomatai és hivatalnokai a rá háruló feladatokat megfelelően ellássák, valamint az, hogy a soros elnökség számára adott, beszűkült mozgástérben az ország bizonyítsa rátermettségét és érettségét a feladat ellátására.

Iván Gábor előadását azzal vezette be, hogy bár nem egyeztettek Piotr Kaczynski-val, mégis az ő gondolatmenetét fűzné tovább, és arra szeretne mindenekelőtt rámutatni, hogy két „bomba” adott az Európai Unión belül jelenleg, az egyik a kormányközi, a másik a kormányok feletti szinten.

A Lisszaboni Szerződéssel egy olyan konstelláció jött létre, mely nem mélyíti az EU föderális voltát, ugyanakkor a szakpolitikák terén az egyes államok olyan döntéseket hoznak meg, amely a kormányköziség helyett a szupergovernmentális, kormányok feletti együttműködést erősíti. Véleménye szerint éppen ezért a Lisszaboni Szerződés, mint alap a későbbiekben módosításra szorul, de nem szükséges egy újabb alkotmányozási folyamat annak minden nehézségével és rugalmatlanságával, sokkal valószínűbb, hogy a Lisszaboni Szerződés módosítása a szakpolitikai együttműködési igények és kényszerek mentén klasszikus vagy egyszerűsített felülvizsgálati eljárással történik majd.

Előadása második részében kiemelte azokat a szakterületeket, amelyek a magyar elnökség prioritásait adhatják, mivel ezek a jelenleg napirenden lévő, aktuális feladatok. Elsőként a gazdasági kormányzás és az új gazdaságpolitikai eszközök bevezetését említette, rámutatva annak jelentőségére, hogy az egyes kormányok az európai szemeszter keretében fiskális politikájuk összehangolását kezdik meg. AZ EU 2020 stratégia kidolgozása a gazdasági kormányzás mellett a legfontosabb prioritás, hiszen az EU versenyképességi, szociális- és oktatáspolitikai céljait e stratégia keretében kell meghatározni, és ezek a szakterületek döntő fontosságúak lesznek az EU elkövetkező 10 éves célmeghatározása során. *Iván Gábor* előadásában további prioritásként említette az energiapolitika kérdését, a bővítést, valamint a Stockholmi Program megvalósítását és az EU G20-ak között betöltött szerepének kérdését. Előadása lezárásaként azt mondta, hogy 2011 végére el fog dőlni, hogy az Európai Unió a politikai integráció irányába halad, vagy pedig az Unió megmarad a politikai együttműködés szintjén. Ebben a tekintetben különleges év lesz a 2011-es.

Balász Péter konferenciát záró szavai a köszönetnyilvánítás után visszautaltak az első előadó, Argentieri Professor szavaira. A soros elnökség sikere véleménye szerint azon múlik, hogy egy adott ország és annak vezetői képesek-e a soros elnökség hat hónapja alatt a magyar bel-és külpolitikától elvonatkoztatva, az EU képviselőiként az „európai nyelvet” beszélni, és hitelesen képviselni a közösség mind a 27 országát vagy sem. Példaként ő is a fent említett sokat idézett olasz miniszterelnök példáját hozta. És Angela Merkel német kancellár példáját. Mint két ellenpólus. A következő hat hónapban fog eldőlni, hogy Magyarország hol helyezkedik majd el ezen a skálán.

*

www.southeast-europe.org
E-mail: dke@.southeast-europe.org

© DKE 2010.